

ABONAMENTUL:

PE AN 3 COR. 20 FIL.
 n. 1 2 n. 1 60 "
 n. 1/2 n. 1 90 "

IN STREINĂTATE:

PE AN 6 FRANCI.
 n. 1 2 n. 3 "

Numeri singuraticii se
 vind în Cluj cu 5 fileri,
 într'alte locuri cu 6 fil.

RĂVAȘUL

INSERȚIUNILE SE
 PLĂTESC DUPĂ MĂ-
 RIMEA LOCULUI CE
 OCUPĂ; FIE-CARE
 cm. □ COSTĂ ODATĂ
 10 FIL., DE 2 ORI
 8 FIL., DE 3 ȘI MAI
 MULTE ORI 6 FIL.

ADRESA:
 „RĂVAȘUL“
 CLUJ — KOLOZSVÁR
 JÓKAI-UTCA 6.

Redactor resp.: BASIL MOLDOVANU.

APARE ÎN FIE-CARE SÂMBĂTĂ.

Proprietar editor: Dr. E. DĂIANU.

Anul al doilea.

Cu ajutorul lui D-zeu începem anul al doilea din viața *Răvașului* nostru. N'am plinit încă chiar un an de când scotem această foie, dar credem, că și timpul de 3 pătrare de an a fost indetultor, pentru ca toți omenii de bună credință se cunoscă și se recunoscă, că bune gânduri ne-au căluzit și că după potință bună lucrare am sevrișit.

Cea ce am făcut până aci noi o socotiam numai de *probă*, de *încercare*. Încercarea însă a isbutit preste așteptare. Pentru-că deși peste întreg poporul nostru stăpânește lăncezela, care ca o păclă grosă apasă toate sufletele și împedă toate pornirile mai avintate, totuși noi, har Domnului, am isbutit se răsbatem prin toate greutățile începutului, și se înșiruim în jurul *Răvașului 1500 de cetitori!*

Ori cât de departe ar sta acest numer de acia pe care *trebuie* se-l ajungem, faptul acesta singur ne dă încredere și curaj, pentru că isbânda această o datorim numai și numai *ideilor mari și sfinte*, pe care călăuze ni-le-am ales în calea, pe care am pornit.

Mulțumim tuturor celor ce ne-au dat spriginul lor generos, care e cu atât mai prețios, cu cât ne-a fost de încurajare, dar credem a nu greși, când zicem de nou, că totă isbânda această

Dr. Aurel Mureșanu.

Directorul și proprietarul „Gazetei Transilvaniei.“

este a-se mulțami ideilor, gândirilor, cari au străbătut denși prin această foie.

Nu sunt gândiri nouă; dimpotrivă, ele sunt foarte vechi, străvechi; nouă este numai forma în care am căutat să le infățișăm, după-ce aproape uitate și nebagate în samă au fost.

Am voit și voim, se reinvie între noi deprinderile părinților și strămoșilor nostri, cărora limba, legea și moșia sfinte lucruri le erau. Am voit și voim, ca *adeverurile vecinice*, propovăduite de Domnul Christos, să se cunoscă și se străbată în toate inimile, în toate mințile; ca să ne îndreptăm după evangelia mântuitoare de neamuri, convinși fiind, că „dreptatea lui Dumnezeu înalță neamurile, er' păcatul serăcește poporele.“

În scopul acesta dat'am alarma de luptă împotriva *mincinoșilor proroci*, ce s'au ridicat în mijlocul poporului nostru, proroci pripășiți de pe țărîmuri străine, aduși de vinturi și aducători de rele.

Arătăm, mai întâiu, primejdia ce o aduc asupra iubitului nostru popor dela sate *socialistii* ovrei, și *nazarinenii* calvini. Și am avut mângăierea se vedem în curind toate foile noastre arătând asupra acelorași rele, și se auzim pe toți bărbații mai de seamă, sbiciuind, la prilejuri potrivite, cu cuvintul lor rătăcirile acestea ce amenință curată cire pe cei nechibzuiți ai nostri. Pe urmă în tot numărul

FOIȚA RĂVAȘULUI.

Colinți din popor.

(În graiul poporului de pe Câmpie.)

I. II.

Mândru cerbuț rage'n munte
 Florile dalbe *
 Nime'n lume nu-l auge,
 Numa-o fată din grăgină
 Cu on struț ge flori în mână.
 Da cerbul din graiul graia
 Taci fată nu mē'ngăna,
 Că nu rag de jalea ta
 Că rag de soția mea.
 Mândru rage, mândru muge
 Nime'n lume nu-l auge,
 Numa o dalbă 'mpărătesă
 Cu hainile de mătășă.
 Înălțace dămpărace
 Lasă prânzu la focu
 Și d'alergă la codru.
 Prânzu la foc l'o lăsat
 Pușca'n mână o luat,
 Și la codru'o alergat.
 O găsit cerbu culcat,
 Găsi cerbu adormit.
 Sub tufă de cisă verge,
 Încinge pușca se-l săgece,
 Ho! ho! nu mē săgeta!
 Că nu rag ge jalea ta.
 Că rag ge soțului meu,
 Că până soțu mio trăit,
 Umbla'n fruncea ciurții
 Și măncau vėrvul ierbgiu.
 Ba, umblam pe la isvără
 Și bėm apă limpegioră
 De când soțul mio murit

Umblu'n cōda ciurții.
 Și mănăc ierbă 'ncinată,
 Și bėu apă tulburată.
 Seris'o Domnu, și-o mai scris
 Da, din cer până'n pământ,
 Maica sfântă-o dolișit.
 Că, s'a nașce diul sfânt.
 Luatu-so, dusu-so
 În ieslele cailor,
 Maica sfânt' așa-o grait
 Stați voi cai ge aburit
 Sē se nască șiuł sfânt.
 Cai ge abor n'o stat
 Maica sfânt-o blăstămat,
 Șiuatī voi cai blăstămați
 Ge mine ge Dumneđeu
 Mai tare ge șiuł mnieu.
 Da, voi cai se n'a-veți saț
 Până'n qua ge ispas,
 Și atunșia numa'on cias.
 Luatu-so, dusu-so
 În stauru oăilor
 În jocuțu mneilor.
 Maica sfint așa-o grait
 Stați voi uai ge aburit
 Se se nască șiuł sfint.
 Uăile ge-abor n'o stat
 Maica sfint'o blăstămat
 Șiuatī voi uai blăstămace
 Ge minie ge Dumneđeu
 Mai tare ge șiuł mnieu.
 Lăna pe voi se nu stēie,

În tāt anul se vo icie.
 Luatu-so, dusu-so
 În ieslele boilor
 Maica sfint' așa-o grait
 Stați voi boi ge aburit
 Sē se nască șiuł sfint.
 Boi-o stat ge aburit
 Și s'o născut șiuł sfint,
 Maica sfint'o alduit.
 Șiuatī voi boi alduiți
 Ge minie ge Dđeu
 Mai tare ge șiuł mnieu.
 Până plugarior prânzii
 Voi iți sta șiți hogini

Până plugar'or gusta
 Voiți sta siți rumăga
 Da'or gata gea gusta
 Zgișiu'n mână l'or lua
 Și la apă'om aduna.
 Apoi brazdă nēgră'm înturna.
 [Amin!
 (Mulțămita după colindă.)
 Găle, găle, găle giupanie gazdă.
 Con colce ge grân frumos
 Gin pețta lui Hristos.
 Con cărnaț, gin tr'on pore gras
 Co glajină ge ginars,
 Se-o tragem pe sub nas.

Spsună de Siia Ploșcar din com. Moruț
 serisa de Maria din Câmpie.

Andreiū Mureșan.

(Notițe din jurnalul unui preot dela oraș.)

Ieri, pe la 12 ceasuri, un băiat ca de 13—14
 ani intră în cancelarie și mă salută ungurește.

— Mē rog umilit, cartea mea de botez este
 aici... imi trebuie, că mē dau la măiestrie.

— Cum te chiamă, fētul meu? — îl întrebaiți,
 tot ungurește.

— Muresán András!...

— De câți ani ești?

— De patrușprezece.

— Cum a chemat pe tată-tēu?

— Nu știu... — zice el, cu o voce slabă,
 plecându-și ochii în jos.

Aha, acesta e de cei nelegiuiți, imi gândesc eu.

— Dar pe mamă-ta...?

— Muresán Nina, — răspunde băiatul, tot
 cam incurcat și rușinat.

— D'apoi tu nu știți românește, mē? — îi
 zise prietinel Dr. F., un avocat român, care era
 tocmai la mine, martor al acestei scene, ce ne
 întrerupse conversația.

Băiatul își întorse ochii spre dînsul, aiurit,
 uimit, și-l privi, dar nu răspunde nimic. Într'aceea
 îl aflaiū în matriculă, și întorcēndu-mē iarăși la
 el, îi dic românește:

— Cum se pōte asta; tu ești unit și nu știți
 românește?

— Che me rog, știți... puțin, Io'nvoțat acum
 la Keresztur... Fost la Gy... faleu, colo nu știut.

— D'apoi unde te-ai născut tu, de unde ești?

— De aici. Mama meū născut în kōrház (spital)
 și cum născut eū lăsat colo și dus... Doftoru
 nio dat la Gy—faleu la un vom și platit tri zloți
 bun pe lună. Acum cantoru de pe mine la meș-
 teșug, și trebe „keresztlevelem“ (cartea mea de
 botez).

În matriculă sub nr. 1 din 18** este scris
 „Andreiū Mureșan“, fiul nelegiuit al „Anastasei
 Mureșan,“ născut în „casa de naștere.“

I-am esplicat băiatului, că-i trebuie carte de
 serăcie dela birău din sat, că altcum trebuie se
 plătescă „stempel.“

A făcut cu capu și s'a dus.

Astăzi de dimiņță a venit bietu Andreiū cu
 „cartea“ dela birău și ne-a salutat românește.

Pân' ce unul scrie estrasul de botez, noi îl
 luăm la vorbă:

— Mēi Andreiū, dar n'ai voi tu să veți pe
 mamă-ta? De ce nu te duci tu la F.... unde
 zici, că e, ca se o vezi? Pōte că-i gazdă mare

* Se repetēză după fie-care rind.

indemnat'am la lucruri bune, de tot felul, pe iubiiții nostri cetitori, și alergat'au în ajutorul nostru, de aceleși gândiri călăuziți, o cetă dintre cei mai inimoși și mai curați la inimă frați ai noștri, cu cari împreună isbutit vom se îndreptăm, mai mult, ca până aci, privirile celor ce hotăresc, asupra *poporului nostru țeran*, care a fost, este și va fi temelie și țaria neamului nostru, ca și a bisericeii noastre.

Și mai la sfârșit arătat'am și cu fapta calea cea bună, pe care urmând să facem adevărată *apostolie* în popor, renăscându-l la o viață mai vrednică, și chemându-l la sôrte mai bună. Pe calea această ôblă, care este calea străbunilor noștri, vom stăru și în viitor. Vom căuta, cu ajutorul lui Dumnezeu și al ômenilor de bine, ca *Révașul* se-l desvîrșim din zi în zi tot mai mult.

Vom face ca în *Révașul* poporul nostru să-și găsească neconținută hrană sufletescă; ca *Révașul* să-i fie Țeranului nostru, ca un sfătuitor bun, ca un prietin adevărat, ca un frate de cruce.

Știm, și cine nu o știe, că poporul nostru e în sufletul său bun, religios, iubitor de legea și limba sa.

Aceste bune, și străbune însușiri vom căuta să le ingrigim, ca pe niște flori scumpe, dela cari atâră totă rîda viitorului, totă bunăstarea materială și morală a poporului românesc din această țară și a bisericeii lui, care scut i-a fost, îi este, și trebuie să-i fie și pe viitor, între toate împrejurările.

Chiar stăruințele politice, căuta-vom, să le întărim prin întărirea și curățirea moravurilor, prin lămurirea și propovăduirea adevărilor sfinte, pe cari se întemeiază totă lupta noastră de apărare, și mai ales prin aceea, că vom cultiva încrederea în Dumnezeu și în puterile noastre, și vom picura neconținut în inimă nădejdea cea însuflețitoare, a unui viitor mai bun, care trebuie să vină și pentru noi.

Dar la ce vom face făgăduințe multe? Trecutul ne este o cheazășie, iar locul cel ocupăm în viața publică, ne face de datorie, ca toate cele bune, toate cele de lipsă și de folos, să le învățăm, să le apărăm, să le susținem și să le întărim. Nu numai din slujba de gazetari, pe care o socotim mare, ci mai ales din datorința de *preoți români*, puși cu chemare sfântă în mijlocul poporului, și cu grea răspundere înaintea ômenilor și înaintea lui Dumnezeu.

cu patru boi și cu căruța cu cai, și tu la toate acelea ai drept. . .

Că, mă rog, bagă pe mine la mesteșug, covaclă la *Măria Sa* în Keresztur.

— D'apoi nu-i nimic, pentru aceea, fătul meu. Du-te tu odată la F. . . înainte de a te băga la mesteșug și spune acolo la birău: iată, pe mine mă chiamă Andrei Mureșan, caut pe mama, care a fost de aici; mai trăește Anastasia Mureșan? Io-s fecioru ei, și apoi vreau să-mi dea și mie ce-i al meu. . . .

Băiatul se uită la mine, ca și când s'ar trezi la o nouă viață. Când isprăvi cu vorba, se gândește nițel, uitându-se tot la mine, și apoi se întorse spre ușă și plecă. . . .

Sub farmecul inchipuirii sale trezite, el va fi văzut cei patru boi și căruța cu cai, cari ar fi să fie ai lui. . . va fi văzut pe mamă-sa, de care n'a avut nici un folos în lume, și manat de înboldul acestor visuri plecă. . . .

— Dar stăi, frate, să-ți iai cartea de botez, nu merge fără ea.

Să 'ntorse buimăcit băiatul, așteptă nițel, nerăbdător; și-i dădurăm cartea, fără timbru și fără taxă, dór e fără tată și fără mamă.

Și când se văzu cu cartea amănă, cu dreptul asigurat, i-se lumină fața și porni, de bună sémă călăuzit de gândul și însuflețit de dorul de a căuta și a găsi pe mamă-sa. . . .

Sărăcul *Andrei Mureșan*! Ce nume pórta el, mare și românesc; și cât e de mic, de necăjit și de ungueresc.

Dr. E. D.

(Din „Călindarul Practic.“)

Rugăm deci cu frățescă dragoste pe toți cei ce ne înțeleg și își înțeleg chemarea, să ne ajute, în lucrarea noastră, spre a isbuti cu atât mai curind și cu atât mai bine!

*Nu știm vremea ce-a aduce,
Dar Românii-și face cruce,
Și se 'ncrede în puterea unui mare Dzeu.*

Crestături.

„Görög Katholikus Hirlap“ se numește o nouă revistă ce a început să apară în Budapesta sub conducerea d-lui *Dr. Demkó Kálmán*. E organul aceluși comitet de gr. catolic, ziș maghiari, cari lucră pentru introducerea limbii maghiare ca limbă liturgică în bis. gr. cat. mai ales la Ruteni. Din programul foii se vede că vom avea în ea o fôie ce trebuie combătută, și de care ai noștri trebuie să se ferescă. Dar ori cât nu aprobăm tendințele ei, trebuie să constatăm, cu ôre care duioșie faptul, ca numărul prim e plin de scrisori de încurajare, de la bărbați fruntași în fruntea cărora stau doi episcopi *Dr. Vályi János* și *Fireczák Gyula*. Asta impune și ne pune și pe noi pe gânduri. Românii, cari țin cu neclintire la unirea cu Roma, de la Vlădică până la opincă, trebuie să-și stringă rîndurile. Ne întrec toți.

O potrivită observare face *Drapelul* în nrul său de la 13.26 Dec. (147) recomandând părinților, ca de sărbători să dea copiilor lor drept daruri de Crăciun, cărți *bune românești*. „Drapelul“ constată cu durere că nu avem o mare tipografie editoare, care să tipărească cărți *bune* de cuprins național și printr'un aparat de librărie, bine condus, să lătească toate scrierile mai de preț. Și se plânge că nici nu se gândește la noi *nime* să înceapă așa ceva, în schimb înse totă lumea se preocupă de întrebarea „activitate“ ori „pasivitate“?

„Iar la noi — nu vom să căutăm acum cauzele — nu se preocupă din cei *competenți* și cu *puterea* în mână aproape *nimeni* de chestiunea aceasta. — zice „Drap“ — De făcut însă n'a făcut chiar nime nimic. Se vede, că numai pasivitatea față de alegerile dietale — unde nu putem face nici o ispravă — e *spin* în ochii ômenilor noștri, pe toate celelalte terene ale vieții noastre publice — și câte sunt! — li-se pare tuturor pasivitatea, adică *nelucrarea*, cel mai comod lucru.

Dar să nu recriminăm! Ce a fost a fost și a trecut. Pentru viitor însă nu este permis să mai fie așa. Trebuie să căutăm a *înțelege* *trebuințele* *adevărate* ale poporului și ca bărbați, cari ne punem puterile în serviciul poporului, trebuie să căutăm ca conform forțelor noastre să și satisfacem aceste trebuințe.

Teren de activitate este destul, numai ômeni harnici și capabili de lucru să fie! — Fôrte adevărat!

† *Luigi Cazzavillan* Joi, în 24 Dec. n. a încetat din viață proprietarul celei mai lăfite foi din București, „Universul.“ Cazzavillan era italian, și se așeză în România la 1877, ca profesor de limba italiană. Însuflețit de gândul înfrățirii celor două națiuni surori, Românii și Italianii, porni la 1880 o fôie intitulată *Frăția română-italiană*. — Dar nu prea isbuti. La 1888 înființă o mică tipografie și foia de zi *Universul*. Fără a mai urmări ideile politice, își puse silința de a face din *Universul* o fôie interesantă și variată. Azi *Universul* e cel mai ceter jurnal românesc, ese în câte 90—100.000 exemplare, și a fost viadul unei societăți italiene cu 3 milioane de corone. Cazzavillan a fost om iubit și de Români și de Italiani; a câștigat multă avere din care și săracilor a făcut multă parte.

CĂRȚI DIN ORI-CE PĂRȚI.

De pe Valea Lechinței-săsesci, Decembrie 1903. Dragii mei domni dela „Révașul“! Eu sunt om fără multă carte și nu știu scrie numai cum simțesc în inimă și cum vîd starea lucrului. Și mă dore inima, când vîd, că acolo unde acum 30—40 ani, era de-a pută fi sat ăra acum s'a înciripat ca formă de oraș — românul e scos afară. Știu orașele de acestea, cari mai înainte au fost mai ca sate românești, ăra acum de când lumea s'a dat pe domnie, unde a fost de pildă olonițele lui Tôderul Petrișencii e pâluta cutărui bogău. Ia mijloc de sat cancelarie, lângă ea judecătorie, lângă temniță făgădău, în făgădău jidanii, lângă jidanii gendarmii și decă te-ai uita bine, pe unde șed aceștia astăzi, când eram eu copil ședeau tot gazde de-a noastre. Nu-i demult de atunci, și Dómne cum s'o sucit lumea. . . !

Dar cum zice cela: „ce-o mîncat lupul, e mîncat, și-i gata.“. . . De-am fi stăpâni se grijim barem de ce ne-a mai rămas, că *orașele nu-s a noastre*, batăr ca multe din ele, din sate de-a noastre s'au făcut, că noi am lăcomit la bani, și ne-am vîndut căsuțele, și grădinuțele lor de uric: și *asa le stă capul se facă cu noi și cu satele noastre de-a ridicata și de-acum înainte*. Și ei știu întorce toate spre folosul lor, ca vînătorul, care șif pe unde va trece ursul, ca se-i ieie pielea. Ai noștri pôte n'au minte așa ageră, ca ei, și rămân de-o parte, și nu fac nimic, macar-că ar fi cu ce, dar' n'ai cu cine, că ai noștri pôte nu înțeleg, că decă se înmulțesc ômenii, se înmulțesc și lipsele. Ascultați numai D-vôștri!

Dela Bethlean cum mergi cătră mează-zî, este o vale frumoasă cu următoarele sātuțe: Rusul de jos și Rusul de sus, Nușfalău, Jenciul și Bidiul. Cătră răsărit dela aceste sate se află Figa, Bretea

și Feleacul-săsesc, cătră apus: Malinul și Beudiul: 10 sate. În mijlocul acestor 10 sate — afară de două mestecate și acelea — toate românești, se află Nușfalău, asemenea comună mestecată, unguerescă și zic Apanagyfalu, cu vr'o 800 locuitori în jumătăți români și unguri, jidanii încă nu lipsesc. Se află aci 3 biserici: greco-română, cum zic domni dela Roma catolică tare mândră, unguerescă, și și biserică jidovescă, unde ca la o mătă vin jidovii din Malin, din Rusur și din Feleac la ruga lor. Apoi multe sunt necăsurile și lipsele, cari îi lögă pre bieții ômenii din celea vr'o 8—9 sate de Nușfalău. Se începem cu celea mai ușore: Vin bieții de-și cumpără, lumini, tămăie, vin și fărină de prescuri, bumbace și cartone de rochiță la neveste, sare, naftă ș. a.

Când dai în cășlegi cură: Figani, Beudeni, Euceni, Bidiuși Rușeni, Malinași, Brăteni și alții după fên. Sunt în Nușfalău 5 io-aguri mari domnești, alui Bánffy Dezső și a feciorului său Ferencz, cari șed mai mult prin Cluj și prin Pesta, alui Florián János arman din Gherla; apoi alte 3, cari au căzut în mână cōșelor și a jidovilor. Aceștia sfărănesc cu fênul, cu pășunea, cu pădurile și iosagurile le lucră cu sute de ômenii la zi, cum îi Florián. Aci alergă apoi ômenii din satele din jur la lucru. Bani căpătați de bieții muncitorii în Nușfalău, în Nușfalău și rămân. Tata și mama alor 5—6 copii când ies sêra din brazdă și cumpără pâne de mălăi și fărină de mămăligă dela jidanii din Nușfalău, că *nicăiri nu pôte căpăta așa în credință ca în Nușfalău, că aci e banul*, și când Duminea demință vine după bani muncitorul, atunci jupănu e bizuit, că-și capătă datoria și așa îi ride barba jupănașului. Și Dómne, sermani, cum și-ar cumpăra și de acelea, cari nu tîn jidanii și le trebuie la creștin: „*Pagubă, pagubă, că n'avem și un bolnș de ai noștri, că dela jidovii aceștia nu mai poți tu căpăta ceva lucru de trebă, toate-s golomoș. Apoi ce-ți, mēi omule, ai merye la Bethlean ori la Lechința, dar vezi, că la aceștia, decă începi de Lună demință, trebe se ții cōrdă până Sâmbătă sêra, că decă nu vîi o zi, nu te ieu la lucru.*“ Așa zic bieții ômenii muncitorii eșind din bāraca jidovului cu negoțul jidovesc.

* *

În acel loc din Nușfalău — Apanagyfalu — unde se întâlnesc sêra lucrătorii curțiilor din sat, ear preste zi drumarii; acolo, unde drumul de țeră de cătră Bethlean dă mână cu drumul țerit de cătră Lechința-săsescă și cu drumul țerit ce vine pre la Cheuchis de cătră Câmpia-ardelenescă — chiar în mijlocul satului, în capul crucii acestor drumuri și miezuină cu ele, stă o casă românească în fața satului și a sôrelui cu 7 chilii, grajd și cu o grădină de legumi și pomăt de un iugher vechi, cu ocol canalizat pre sub pământ — singura casă cu continație (etagiu. Red.) Casa asta frumoasă de piétră și cărămidă e inima satului. Acum e golă și amblă mulți după ea s'o cumpere pre arêndă. *Ore n'ar fi bine să se așeze aci un bolnș creștin . . . ?* De vr'o câteva săptămēni sunt și gendarmii în sat, acum vreau să facă ovodă, apoi urmēză celelalte, și ca mână alaltă ne-om trezi, că nici satul acesta nu-i al nostru. Decă pierdem pe rēnd satele, ne rămân bota și lelea Anică (America. Red.) Ore tot alții se ne taie pre dinainte?

Cei ce au urechi de auzit se auză și inimă se simțescă: *că lipsele și suspinele Românului au rēdicat din satele noastre orașelele din țară, rep sama streinului.*

Un drumariu.

RÉVAȘUL CLUJULUI.

† *Kazay Rezső*, directorul fabricii de tabac din Cluj, a murit în 27 Dec. 1903. A fost om drept. A prețuit munca și cinstea omului, necăutând, că muncitorul ce limbă vorbește. N'a urmat pe înaintașul său, care pedepsia pre Românii, cari vorbiau românește. — Pentru fondul bisericeii gr. cat. din Cluj a fost adunat o frumoasă sumă de bani dela muncitorii fabriciei.

Alegerea membrilor municipialii ai orașului Cluj s'a făcut în 27 Dec. 1903. Toți cei aleși sunt Unguri și Jidani. Aprôpe 7000 Români n'an nici un reprezentant ales din sinul lor, deși în cercul, de care se ține fostul *Cluj-Mănăștur* ar fi putut se reiasă mai mulți Români, fiind voturi românești preste 150, și luptându-se 4 partide magiare una împotriva celeialalte.

De tot trist e, că advocații noștri lasă, că în biroul camerei advocațiale din Cluj se nu fie nici un om, care se înțelgă limba poporului nostru. Din țărani de pre Mureș și din mulți cu jalbe și nu-i ascultă nime, ci cer, ca se-și dea jalba în scris, pe când după regulamente datorința au se iee jalbele la protocol și se nu le mai facă spese. Ar trebui ca cel puțin un scriitorăș se fie la cameră, care se pôtă pertracta cu poporul, ce-și caută dreptul, venind din mari depărtări la Cluj.

DE PESTE SĂPTĂMÂNĂ.

Invitare la abonament pe anul
1904.

„Răvașul“ costă pe an 3 cor. 20 fil.
„ 1/2 1 cor. 60 fil.
„ 1/4 — 90 fil.

Fie-care abonat vechi să binevoiască a mai câștiga unul nou. Restanțierii să nu-și uite a trimite prețul abonamentului pe trecut și pe viitor, de odată.

Chipurile noastre.

— Dr. Aurel Mureșanu. —

În 39 de numeri ai *Răvașului* am dat în anul 1903 la oaltă 23 de chipuri, deși nu făgăduisem decât ca la o lună odată vom da câte un chip. Cele mai multe din icônele publicate erau luate din viața noastră bisericească: episcopi, preoți, biserică și școli, pentru că acestea ating mai de aproape viața sufletescă a poporului nostru. Fără a ne depărta de această cale, pe viitor ne vom îndrepta privirile și înalte părți. Pe lângă școli și biserică mai sunt și alte așezăminte și lucrări care stăruiesc pentru luminarea și ridicarea poporului nostru. Ast-fel sunt *tipografiile* și *foile* sau *gazetele*.

Ne împodobim chiar acest număr cu chipul frumos al unui fruntaș român, care totă viața și a jertfit-o muncind pentru luminarea poporului românesc, susținând o tipografie și o foie, care este cea mai veche și mai mare la noi. Este vrednicul *Dr. Aurel Mureșanu*, din Brașov, proprietarul și directorul singurului ziar de zi la noi, „*Gazeta Transilvaniei*“.

Domnul *Dr. Mureșanu* nu mai este azi așa de tânăr, cum îl arată icôna din fruntea foii noastre; dimpotrivă e albit de bătrânețe, de și la inimă, în simțemintele și credințele sale pentru neam, e și acum tot așa de tânăr, ba încă mai tânăr decât mult din acei ce azi vor să pornească la noi pe căi nouă, sub cuvânt că tinerimea nu mai poate fi cu bătrânii. Stătornicul stejar al „*Gazetei*“ este azi cel mai bătrân luptător al condeiului la noi. Dar căruntețele, ce-i îmbracă în strălucire față, nu sunt numai dovezi despre mulțimea anilor de luptă neobosită, ci mai ales dovezi despre cinstea cu care a slugit sub steagul nepângărit al luptei pentru ideale, neclintit, neschimbat, și neobosit, între împrejurările cele mai schimbăcioase, cele mai ispititoare și cele mai grele. — Acum, când *Gazeta Transilvaniei* împlinește 66 ani de luptă pentru neam și ale lui drepturi, și când cărmuitorul ei cinstit e mai admirat pentru stătornicia sa, de cei buni și statornici, și poate mai urgisit de cei fără stătornicie și credință, noi cei din urmă între luptaci, ținem să l salutăm cu totă cinstea.

— Pentru copii săraci de la școala noastră din Cluj s'a făcut anul trecut mai întâiu colecta și multora li-s'au cumpărat haine și încălțăminte. În estan credem că trebuie să se facă ca și anul trecut daruri de Crăciun școlărilor noștri săraci, și avem nădejde că spre acest scop fiecare Român din Cluj își va da obolul seu. — Până acum au dat: Dna ved. *Iustina Gall* 5 cor. „*Răvașul*“ asemenea 5 cor.

— Regina României, cunoscută și preamărită în totă lumea ca scriitoare sub numele de *Carmen Sylva*, a împlinit în 28 Dec. n. 1903 vârsta frumoasă de 60 ani. Tote foile din lume au scris din acest prilej articoli măgulitori pentru Crăiasa României și a poesiei românești.

— Pentru biserica cea nouă din Cluj au dăruit d-l Stefan Roșian 4 cor. 52 fil. și d-l Dr. E. Dăianu, protop. 18 cor. 34 fil. — La banca „*Economul*“ au dat spre acelaș scop. d-l *Artemiu Sarkadi*, canonic O. Mare 10 cor. și *Vas. Drăgan*, notar în Nădășel 3 cor. Aceasta sumă s'a adaus la fondul bisericeii nouă înființat de „*Economul*“.

— „*Călindarul practic*“, ce se vinde la „*Răvașul*“ în folosul bisericeii celei nouă din Cluj, nu numai că întrece toate călindarele noastre prin multele însemnări de folos, ce le cuprinde, ci are și o parte literară interesantă. Las' că are și unele greșeli, ce la început nu s'au putut încununa, dar peste tot judecând e un călindar fruntaș între fruntașii călindarelor. În foia numărului acesta reproducem cel mai scurt articolăș din partea literară — drept probă. În el ni-se desvelește o primejdie mare ce amenință pe Români la orașe.

Dar iată ce mai cuprinde *Cal. practic* în partea sa literară:

Sara de crăciun de Emil Sabo. *Thanatos* de Simin; *Pocăiții* (pe 16 pag) de „Un M.-se“. *Feciôra*, poesie de *Veronica din Sălagiu*. „*Andrei Mureșanu*“ de Dr. E. D. „*Poporul român*“ de I. Mureșan. Poesii de Maria Cioban *Revista anului*, o bogată istorisire a întâmplărilor de peste an, cu multe chipuri, ca o pagină duiosă în cinstea *Doc-*

torului Ratiu. Apoi mulțime de articoli mai merunți sfaturii și glume.

Astfel numai pisma poate zice rău despre aceste călindari, care pe anul viitor, încunjurând unele greșeli, poate fi de model, ca cel mai bun și mai eștin e și acum.

— „*Tribuna din America*“. „*Unirea*“ scrie: Am primit nr 1 din noua *Tribună* ce a început să apară la *Cleveland-Ohio*, America nordică, având de proprietar pe un grup de capitaliști în frunte cu adv. Sam. Seeman și de redactor pe Liviū R. Prașca. Fôia va apăre în fie care Sămbătă și va avé cuprins literar, politic și economic. Nr 1 se presintă foarte rău. Limbă rea și tipariū mai ales nespuse de rău, cât de abia se poate ceti. Are mai ales scrieri de la noi. Aflăm totuși și o „*telegramă particulară a ziarului*“, pe care o dăm în întregime: „In scurt timp fabricile din America Ioungstan Oh ale Milionarului Carnegie se vor închide pentru un timp necunoscut. 10.000 de ômeni sunt fără lucru, între care 5.000 sunt ômeni de ai noștri.“ Știrea are să fie un avertisment destul de serios pentru cei ce grăbesc la America. Mai aflăm că în luna August au debarcat la New-York aproape 57 mii emigranți toți din Austro-Ungaria, cea mai mare parte din jurul Aradului. Timișorei, com. Torontal și Bács-Bodrog.“ — Adaugem noi, că redactorul „*Tribunei*“ din America, d-l Prașca, este de origine sibiian, și prin anii 1899—900 era la administrația „*Tribunei*“ din Sibiu aplicat, într'o situație de a două mâni. Nu se poate aștepta dela el mai mult de cât a aretat.

— **Adunare socialistă.** Membrii socialiști din comitetele comunale din Ungaria au ținut cea de întâiu adunare în Szegvár la 26 Dec. 1903. Aci au luat parte și Români, în numele cărora a cărorora a vorbit un ôre-care *Nicolae Popu*. De însemnat e, că în Bănat, unde țaranii stau mai bine și lucrul se caută și se plătește mai scump, se înmulțesc socialiștii mai tare. — Pricină? Stările slăbănôje, atât morale cât și politice.

— **Petreceri.** În școala din *Bucium (Vármezô)* vor da o producțiune și petrecere învățătorii din jur, la 14 Ian. n. 1904, la 6 ôre sara. — Tot atunci va fi producțiune teatrală și joc în școala din *Șard* (l. Alba-Iulia). Inceputul la 7 ôre sara.

— **Andrei Herczeg**, stud. abs. al gimnasiului din Beiuș a încetat din viață în vîrstă de 20 ani și a fost înmormintat în Turț la 20 Dec. n. 1903.

— **Despre Jidovii din România** a scris dl *Gyárfás Elemér*, tîner student universitar locuitor în Hususău, lângă Blaj, un studiu de preț în revista „*Katholikus Szemle*“ din Budapesta. Studiul acesta l'a scos și în broșură separată (36 pag.) sub titlul „*Romániai zsidó kérdés*“. Se vinde cu 50 fil. Vom mai vorbi despre această broșură, fiind că e neobiceiuit ca un Ungur să apere o cauză românească și încă chiar împotriva Jidovilor.

— **Tipografiile.** Acum că e vorba să avem o tipografie românească în Cluj, amintim că în totă țara sunt 633 tipografii, în 289 orașe — cu 54 mai multe ca în anul trecut. În Budapesta sunt 160 tipografii.

— **La universitatea din Paris** au fost în anul trecut 31,277 studenți între cari 1339 fete.

— **Din Franca.** În ședința dela 29 Nov. a dietei franceze deputatul Dejeante a propus, ca crucea de pe virful *Puntheonului* să fie luată jos. Ministrul de instrucțiune publică *Chaumié* a vorbit în contra propunerii lui Dejeante. S'a făcut votare. Camera respinge cu 322 voturi contra 203 propunerea lui Dejeante. Va să zică tot s'au găsit 203 de rătăciți, cari au votat contra crucei. Apoi să te miri, că Franca a început să dea îndărăt. E rușine un ast-fel de lucru pentru o țară ca Franca. (Pop. Român.)

— **O carte vechie.** Dl Profesor C. Erbiceanu din București are o carte vechie, despre care scrie în „*Biserica ortodoxă română*“ fasc. de pe Octob. Cartea, scrisă cu mâna, are următorul titlu:

„*Pastoralis*, care cuprinde în sine purtarea preotului și datorințele lui cătră norod și învățatură a slugii sfintele taine cum se cuvin la totă treba norodului, sub Preaînălțatul împărat al Romanilor, Marele Principat al Ardélului Francisc al doilea. Cu voia celor mai mari și Blagoslovenia Preasfințitului Domnului Domn Ioan Bobb, vlădicul Făgărașului. Scrisă în Blaj, de Petru Popovici Petridénul în anul 1807“.

— Ast-fel de cărți vechi, scrise ori tipărite, se află multe și prin satele noastre, pe la unii și pe la alții Une-ori prin ele se găsesc însemnări de ôre-care preț. Vestim cetitorilor, cari găsesc ori au ast-fel de cărți că fac bine dacă ni-le trimit nouă ori altor pricepători spre a le cerceta.

— † **Gavril Musicescu**, Directorul corului metropolitan din Iași a murit Lunî în 21 Dec. la Iași. A fost un adevărat fiu al *musicesi* care era cunoscut și pe la noi de când a concertat cu corul seu.

— **Înființați reuniuni de cetire și cântare!** Acestea sunt reuniunile cele mai ușor de înființat, și cu mai puține cheltueli împreunate. Sunt cele mai acomodate pentru a da distracție și a ridica nivelul cultural și chiar economic al țeranului român și a-l depărta de crișme, unde își omoră timpul, sănătatea și averea în lipsă de alte distracții educătore. Din reuniunile de cetire se pot pune la cale și alte reuniuni și lucruri bune. Lucrurile bune de pe aiurea cetite în gazete, cari vin la reuniune, sunt un indemn continuu pentru membri. Noptile lungi de iarnă sunt aici și e timpul ca și în această direcție să-și arate iubirea de națiune prin fapte, acei ce în adevăr și-o iu-

besc și nu numai paradéză cu fraze despre naționalismul lor. Statute și tôte îndrumările necesari se capătă dela presiūlii „*Reuniunii de cetire și cântare* din Zagra (M.-Nemegye). Este a să trimite 30 cr (60 bani) în mărei postale. („*Voința*“)

— **Socialiștii din Ardeal** au ținut în 25—26 Dec. un congres în Brașov. Și-au ales un comitet, cu sediul în Cluj, compus mai numai din jidanî. Un jidov, Auerbach, culegător tipograf din Turn-Severin, altcum redactor la fôia socialistă românească din Pesta, era pregătit să vorbescă în congres românește, dar n'auv pentru cine. Români, nu s'au dus la congresul ovreo socialist, și bine au făcut.

— **În Romuli**, comună din comit. Bistrița-Năsăud s'a înființat, în 13 Dec. n. o „*Reuniune de cetire și cântări*“, având de preș. pe dl preot Paul Chita, secr. pe d. învăț. T. Irimieș.

— **O carte dela 1632**, scrisă de un neamț, care a călătorit și pe la noi amintește câteva lucruri interesante și despre Români. Iată unele părți, după „*Gazeta Transilvaniei*“:

„*Dela castelul Telegd* ajungem la satul *Reff* (Vadul de astăzi) și trebuie să trecem Crișul de 34 ori. În satul *Fecheteu* locuiesc valahî săraci, cari se hrănesc din banii botezului, ce-i capătă dela străini, căci este un obicei foarte vechi, că ori care străin, care n'a mai fost pe aici trebuie să le plătescă câte 1/4—1/2 de taler și chiar un taler întreg. Chiar și *Stefan Bathori*, fostul principe al țerii, nu s'a dat înderăt, întărind cu esemplul său acest vechi obicei. Iar cine nu plătește rescumpărarea de bună voie, îl bagă ca în Iordan în apa Crișului.

— Nu știm decât s'a mai păstrat în părțile acelea vr'o tradiție despre obiceiul, despre care spune scriitorul neamț, că ar fi existat pe acolo înainte cu 300 de ani, adică că Români de pe valea Crișului repede să fi „botezat“ pe toți străinii, cari nu voiau să-și rescumpere botezul cu bani.

Despre Feneșul de lângă Cluj spune că e locuit de nemți, cari se ocupă cu agricultura și cultivarea viiei. Azi nici vii nu sunt la Feneș nici nemți nu se mai găsesc. N'a mai rămas din ei decât o urmă în numele satului, care se numește *Feneșul sășesc*. Locuitorii sunt Români și Unguri. Nu departe înse este un sat Oláh-Feneș (Feneșul românesc) în care toți locuitorii sunt Unguri.

CĂRȚI NOUË ȘI REVISTE.

— „*Cultura română*“, este o nouă revistă pedagogică și literară, redactată în Iași sub direcția profesorului I. Găvănescul. Apare în fiecare lună, afară de Iulie—Aug. și costă 8 lei pe an.

— „*Cărțile Săteanului român*“ nr. 2. va fi o broșură intitulată *Pecatele noastre*, cuprinzând articoli prin care se combat relele cele mai de căpetenie din poporul nostru. Va apăre în curînd. Prețul 20 fil.

— **Călindarul nou pe anul visect 1904** (anul V). Costă 40 fileri. Editor librăria Ciurecu în Brașov.

— **Visuri trecute** de Alexandru Ciura. Blaj, Tipografia Seminarului archidieceșan, 1903. O broșură drăgălașă, de 120 pagine, care costă 1 cor. Cuprinde „foile“ cunoscute de prin „*Tribuna*“ și „*Unirea*“, unde au fost publicate sub pseudonimul *Simin*. D-l Ciura, acum profesor la seminarul teologic și gimnasiul din Blaj, este unul din cei mai dulci scriitori ai noștri. Scrie limpede, ușor, și senin. Tratează teme din viața noastră cea mai actuală, și de aceea e cu atât mai interesant, cu cât e și original în concepțiunile sale, altfel nepretențioase.

Broșura elegantă și ca înfășurare esternă, e tipărită foarte frumos, și merita să ale căi mai mulți cetitori. Asupra ei am dori să mai revenim — și pentru că d-l Ciura, e o personalitate promițătoare pentru literatura noastră, și pentru faptul ca e șefredactorul revistei „*Lucaferul*“ din Budapesta.

— **Tabla de la Lugoș**, un prețios monument literar istoric, comunicat de *Dr. V. Branisce*. Lugoș, 1903. — Este o broșură interesantă reproducă din *Drapelul*, fôia condusă, cu serioșitate și pricepere, de d-l Dr. Branisce din Lugoș.

— „**Dispute cu nazarenii**“, broșura II., apărută în editura librăriei diecesane din Caransebeș.

Secta nazarenă (a pocăiților) este o plagă pe biserică noastră. „*Răvașul*“ este cea dintăiu foie care le-a declarat reșoiu. Combaterea și înfrângerea acestei secte este înse un lucru greu atât pentru mulțimea învățătorilor ei eretice, cât și pentru încăpăținarea cu care nazarenii țin la aceste învățături întemeiate pe te miri ce citate fals scôse și rău interpretate din s. Scriptură. O ușurare în privința acestă ofere broșura: „*Dispute cu nazarenii*, II.“ În această broșură se combat învățaturile nazarene despre botez. Costă numai 10 cruceri (+ portul postal).

În editura aceleiași librării a apărut broșura „*Între Nazarenii*“, în care sunt espuse pe scurt învățaturile de credință și morală ale nazarenilor, organizarea, disciplina și cultul lor; imputările ce le fac ei bisericeii noastre; decursul unei „*adunări*“ nazarene și pericolul la care sunt espuși nazarenii din punct de vedere național. Prețul unui exemplar 10 cruceri.

Posta Redacțiunei.

„*Ian*“ și „*Chimu*“. Nu se pot publica. — N. Asemenea. Aceleși idei s'au espus prea adese-ori, în formă mai îngrijită. Caută să fii mai original în fond, și mai îngrijit la formă. — **Unul econom** în F. Ne pare bine. Rar ne vin așa vesti bune. Se va publica.

Moldovanu Basil

Dela Tipografia „Aurora“ A. Todoran in Gherla Szamosújvár

să pot comanda următoarele

Calendare pro 1904.:

Amicul Poporului. Prețul 60 fil. + 10 fil. porto.
Posnașul, calendar umoristic 50 fil. + 10 fil. porto.
Calendarul Săteanului. Preț. 25 fil. + 5 f. porto.
Calendarul Practic. Prețul 50 fil. + 30 f. „
Cartea Romanului. Prețul 60 fil. + 10 f. „
Calendarul Poporului Român 40 fil. + 10 f. „

Ocaziune!

Până în 15 Ianuar 1904. st. n.

Ofer D-ilor Preoți următoarele cărți cu preț redus:
Papiu, Cuvântări pe toate sărbătorile de peste an 3 cor.
Papiu, Cuvântări funebreale 3 cor.
B. Raț. Catechese pentru pruncii școlari 80 fil.
Tit Bud. „ „ 80 fil.
Tote aceste cărți în valoare de 7 cor. 60 fil. comandate de o dată costă numai 5 corone 60 fil. spedate franco. Singuratic se dau numai cu prețul original.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă
recomandă

NEUMANN M.

liferant c. și reg. de curte

Cluj, (Kolozsvár) Mátyás király tér.

Haine de toamnă și iarnă.

Căpături de tranziție (Double, Ulster, Raglan).

Haveloc (cu mâneci și fără mâneci).

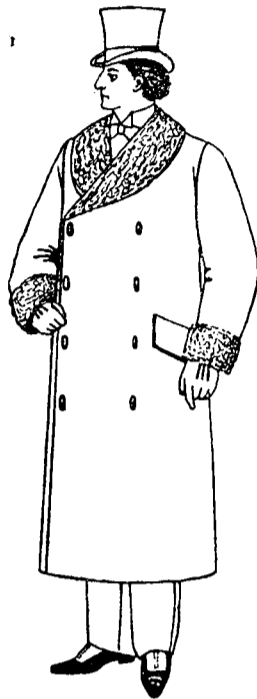
Bunde de oraș.

Căpături economice, cupțușite cu stofă ori blană.

Căpături danese de piele de cerb, cupțușite cu flanel ori blană.

Mare deposit de vestminte pentru copii.

Mustre și liste de prețuri la cerere gratis și franco. — La comanda din provincă ca măsură e destul a trimite o haină veche 28 (7-)

„THE STANDARD“

fundată în anul 1825.

Efectuește

asigurări de viață

pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incaso anual
Corone: **32,000.000** —
Dividende solvite
Corone: **170,000.000** —
Avere proprie
Corone: **260,000.000** —
Despăgubiri de viață
Corone: **520,000.000** —

Agentura generală pentru Transilvania:

Cluj, strada Ferencz-József nr. 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, strada Kossuth-Lajos nr. 4. in palatul Standard.

(Casa proprie).

Centrala generală:

Edimburg (Anglia.) 18, 23—

Măiestru păpușar român in Cluj.

Vasile Săncrăian (Szentkirályi)

recomandă atelierul său, în care efectuește tot felul de comande pentru *domni, domne și copii*, cum și reparatură cu prețuri foarte moderate. Măiestria și-a învățat-o în Viena și Budapesta.

Strada Wesselényi M. și Szép-utca (colț.)

4—30

O carte
cu
adevăr
rat
bună!

„Mama S-tului
Augustin“

de

Emil Bougaud,

episcop frances

Tradusă de „SALBA“ clericilor români din Budapesta și tipărită cu îngrijirea și cheltuiala d-lui

Dr. E. Dăianu.

Această carte a fost recomandată de Pr. Ven. Consistor Metropolitan din Blaj prin circularul III. din 1902.

„Părintii vor învăța din această carte cum să-și cunoască și împlinescă sublima lor misiune de îngrijitori și crescători ai fiilor lor în conformitate cu voința dumnezească și cu adevărul bine al pruncilor; era fii se vor convinge, că învățăturile și sfaturile bune primite dela părinți în pruncie le sunt ca și o lumină nestinsă și îndreptar între vicisitudinile vieții; pre cum și că iubirea și grija părintească ca și un ânger păzitor le urmărește tot pașii și îi scapă de multe pericole și în viața lor de mai târziu. Din acest motiv așteptăm ca Ven. Cler să atragă atențiunea poporului credincios asupra acestei cărți folositoare, care nu ar trebui să lipsescă de pe masa nici unei familii creștine, cu atât mai vârtos, că în limba română avem de tot puține cărți de acest soi.“

Blaj, din ședința consistorială ținută în 11 Ianuar 1902.

Victor Mihályi de Apșa
Archiepiscop de A.-Iulia
și Făgăraș.

Prețul:

Broș. 3 cor.

Legat 4 cor.

Se capătă

la

Administrația

Révașului

Cluj, Jókai u. 6.

AGENTURA GENERALĂ

DIN CLUJ A BĂNCEI DE ASIGURARE

„TRANSSYLVANIA“

primește și efectuește oferte de asigurare din comitatele: Cojoana, Murș-Turda, Turda-Arieș, Bistrița-Năsăud, Solnoc-Dobăca, Ciuc, Sălagiu, Sătmăr, Bihor, Maramureș.

Asigură mai ieftin contra focului și esplosiunii ori ce fel de edificii, mărfuri, mobile, vite și produse etc.

Asupra vieții omului

face asigurări în toate modurile obișnuite, anume: capitale pentru casuri de morțe, pe viață, de zestre, rente etc.

ASIGURĂRI POPORALE fără ceretare medică până la 1200 corone.

Asigurări pe cheltuielile înmormântării, contra grindinei, sămănături de tot felul, nutrețuri etc.

„TRANSSYLVANIA“

a fost întemeiată la anul 1868 și de atunci în decurs de 34 ani a plătit despăgubiri pentru foc de K. 3.042,619-84 fil., iar pentru capitale asigurate pe viață Kor. 2.992,162-98 fil. Suma asigurărilor contra focului e de K. 112 milioane. Suma asigurărilor pe viață e de K. 10-2 milioane.

Oferte și ori ce îndrumări se pot primi în limba românească și în toate limbile din țară de la

Agentura generală a băncii

„Transsylvania“

Cluj, piața „Emke-tér“ Nr. 16.

precum și de la agenturile locale și cercuale din comunele mai mari.

10, 31—40

Wilheim Ignác

ingenieur

Budapesta, VIII. Kender-u. 8.

Primește ori ce fel de

măsurare de pământ,

mappare,

aranjare de posesiune.

După acord marchează linia

căii ferate normale ori

inguste.

Prețuește moșii, esoperează

și valorează patente, pre

lângă onorar echitabil.

Ofertele sunt a se trimite

la adresa de mai sus.

25—50.